

Nr 132.

Ankom till riksdagens kansli den 17 augusti 1914 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om främjande av betesvallars anläggning och betesmarkers förbättring.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad motion, nr 145, har herr *Larsson* i Dala hemställt, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående lämpligaste och verksamaste medlen för främjandet av betesvallars anläggning och betesmarkers förbättring, samt att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Till stöd härför har anförts följande:

»Väldiga vidder i vårt land upptagas av naturliga betesmarker. Dessa giva dock i allmänhet en mycket dålig avkastning. De äro i vanliga fall mer eller mindre vanskötta, övervuxna med mossor, som kväver de ädlare betesväxterna, eller sura, så att endast dåliga gräs och halvgräs kunna trivas å desamma. Och många betesmarker äro å större eller mindre areal skylda och fördärvade av ljung och enbuskar.

Sverige har emellertid i sina väldiga arealer betesmark utomordentliga möjligheter att öka avkastningen av vår svenska husdjurskötsel. Detta gäller givetvis i allra främsta rummet produktionen av kött och mjölk.

Jag hyser den övertygelsen, att det är en lycka och en styrka för ett land, om dess folk och dess djur kunna väsentligen näras av vad landets egen jord giver. Beroendet av import blir i så fall relativt ringa och genom rikligare produktion ur egen jord kan ändock landets export av lantbruksprodukter t. o. m. ökas. »Köttnöd» etc. minskas och landet blir nationalekonomiskt starkare.

I Tyskland är anläggandet av betesvallar och rationellt förbättrande av betesmarkerna en i hög grad aktuell fråga. Erfarenheten från välau-lagda och välskötta betesvallar i vårt eget land visar dessa betesvallars rikliga produktion och goda räntabilitet. I ett föredrag, som jag skall tillställa utskottet, omnämner statskonsulent A. Elofson särskilt de mycket goda och glädjande resultaten från betesvallarne vid Valinge i Söderman-land och Latorp i Nerike och erinrar, att man av goda betesvallar i södra och mellersta Sverige bör kunna erhålla en avkastning pr hektar och år av åtminstone 3000—4000 kg. mjölk eller 400—600 kg. levande vikt (tillväxt). Och det bör i detta sammanhang tilläggas, att den vunna pro-duktionen av mjölk eller kött (tillväxt) är synnerligen produktionsbillig.

När vi erinra oss, att Sverige har hundratusentals hektar betesmark, att denna tyvärr i allmänhet är vanskött, men kan genom lämplig och rationell förbättring bringas till en ofantligt stegrad avkastning, vunnen för en relativt ringa produktionskostnad, och att den rikligare köttpro-duktion, som skulle bli en följd av betesmarkernas förbättring, väl bör kunna medverka att minska »köttnöden» och giva rikligare näring åt vårt folk, så torde härigenom vara ådagalagt denna frågas vikt såväl i jord-bruksekonomiskt och nationalekonomiskt som i folknäringshänseende.

Det gives för staten säkerligen många medel att främja anläggandet av moderna betesvallar och förbättrandet av våra naturliga betesmarker. En åtgärd vore utbildandet och anställandet av en konsulent i betesanlägg-ning och betesvård. Denne konsulent skulle givetvis bl. a. genom bro-schyren och föredrag sprida intresse och insikt i hithörande frågor. Lämp-liga personer kunde genom statens ekonomiska stöd utbildas (lämpliga ut-bildningsgårdar voro ju bl. a. Valinge och Latorp) till »betesrättare» (en motsvarighet till hushållningssällskapens vandringsrättare) samt verka inom de mest behövande områdena genom personlig och energisk agitation för frågans framarbetande. De borde givetvis vara väl utbildade i frågans tekniska detaljer och kunna lämna verksamt bistånd åt de jordbrukare, som ville låta sitt väckta intresse omsättas i handling, och skulle sålunda i så måtto vara en motsvarighet till dikningsförmän och cementeringsförmän. Ett det mest verksamma stöd för beteskonsulentens och betesrät-tarnes arbete vore anläggandet av mönsterbetesvallar, andelsbetesgårdar (beslutad i Malmöhus län och given anslag från detta läns hushållnings-sällskap), premiering av betesmarkförbättringar etc., allt verksamt främjat genom statens ekonomiska bistånd i tillbörlig grad och under lämpliga och betryggande former.

Vidkommande denna fråga tillåter jag mig att f. ö. hänvisa till stats-

konsulent A. Elofsons utomordentligt instruktiva och intressanta reseberättelse »Om anläggande och tillgodogörande av betesvallar m. m.», vilken jag skall tillställa utskottet, samt hemställer — — —».

Utskottet finner det uppenbart, att en rationell vård av de naturliga betesmarkerna ävensom anläggandet av moderna betesvallar äro åtgärder, vilka böra vara ägnade att i hög grad bidra till erhållande av en stegrad avkastning utav boskapsskötseln. Men utskottet vill likaledes betona, vad motionären även själv framhållit, nämligen att förbättring av betesmarker och anläggning av betesvallar, på grund av den avsevärt stegrade avkastning, som kan erhållas för en relativt ringa kostnad, äro synnerligen produktiva företag, vilka det med fog kan förväntas, att den enskilde skall kunna utföra utan understöd från statens sida.

Utskottet.

Då motionären nu ifrågasätter, att staten genom utbildande och anställande av en konsulent i betesanläggning och betesvård samt genom bidrag till utbildande av s. k. betesrättare skulle direkt understödja nu ifrågavarande angelägenhet, vill utskottet erinra om, att riksdagen alltsedan år 1911 årligen anvisar medel till anställande av en statskonsulent i fröodling, vilken har till uppgift jämväl att ägna omsorg åt anläggning av foderväxtvallar och dylikt, samt att riksdagen likaledes sedan åtskilliga år tillbaka anslagit medel för bidrag till avlöande av vandringsrättare inom olika delar av riket. Någon anledning för staten att, såsom motionären ifrågasatt, anordna nya, med berörda statskonsulent och vandringsrättare fullkomligt parallella organ endast för tillgodosende av betesmarker och betesvallar, synes utskottet icke föreligga, utan anser utskottet, att nyssnämnda redan befintliga funktionärer böra, såsom vid deras tillkomst även varit avsett, ägna sin uppmärksamhet jämväl åt nu ifrågavarande gren av jordbruket samt genom föredrag och i övrigt verka för samt sprida intresse och insikt om en rationell betesvård. Skulle utöver den verksamhet, som sålunda av nyssnämnda samt övriga statens organ på jordbruksområdet bedrives för en förbättrad betesvård, ytterligare understöd från det allmännas sida erfordras för att hos den enskilde väcka och vidmakthålla intresset härför, anser utskottet detta vara en fråga, som det bör tillkomma hushållningssällskapen att i första hand omhändertaga. Åtskilliga hushållningssällskap hava ock, enligt vad utskottet inhämtat, redan tagit sig an denna angelägenhet, antingen genom att direkt understödja betesmarksförbättringar eller genom att anordna föredrag eller sprida broschyrer i hörande frågor inom hushållningssällsomsrådena.

Då utskottet anser detta vara den väg, som bör användas för det vidare främjandet av nu ifrågavarande jordbruksgren, får utskottet hemställa,

att herr Larssons i Dala förevarande motion må av riksdagen avslås.

Stockholm den 14 augusti 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Vid slutbehandling inom utskottet av de i utlåtandena 131—132 omförmälda ärenden hava närvarit herrar: *Persson, Ericsson, Odelberg, Pers, Lindblad, Lundell, Andersson, Nilsson* i Tånga, *Öberg* och *Kronlund, Ingeström, Barthelson, Rosén, Bosson* och *Norin*.
